

Dôvodová správa

Všeobecná časť

Zákon č. 172/2008 Z. z. o neprimeraných podmienkach v obchodných vzťahoch nadobudol účinnosť 1. januára 2009 a jeho novela 1. mája toho istého roku. Ukázalo sa, že zákon v aktuálnom znení nepriniesol očakávaný výsledok pretože obchodné reťazce ho v praxi aj po jeho novelizácii ignorujú a pokračujú v uplatňovaní neprimeraných podmienok voči svojim dodávateľom. Je to do istej miery zapríčinené nedokonalým mechanizmom kontroly jeho dodržiavania, ale najmä viacerými nedostatkami tohto právneho textu, ktoré sa podarilo identifikovať a, ktoré dávajú obchodným reťazcom garancie, že za jeho nedodržiavanie nebudú postihnuté. Vzhľadom na skutočnosť, že je potrebné vykonať väčšie množstvo zmien, z ktorých niektoré sú zásadné, nie je možné navrhnúť ďalšiu novelu predmetného zákona, preto je lepšie vypracovať a následne prijať jeho úplne nové znenie vo forme nového zákona.

Zásadné zmeny sú dve: obmedzenie uplatňovania zákona iba na agropotravinárske komodity a odstránenie pojmu ekonomická závislosť.

Zákon č. 172/2008 Z. z. sa uplatňuje na všetky obchodné vzťahy bez výnimky. Skúsenosť ukazuje, že takýto aplikačný rámec je stanovený zbytočne široko, pretože evidentne zasahuje i do vzťahov, kde žiadne problémy neexistujú. Na podporu požiadavky obmedziť uplatňovanie zákona iba na potraviny existujú tri podstatné argumenty.

V obchodných vzťahoch s veľkodistribúciou sú neprimeraným požiadavkám vystavení výlučne dodávatelia potravín. Dôvodom je skutočnosť, že v súlade s Písomným vyhlásením poslancov Európskeho parlamentu č. 0088/2007, ktoré k 31. januáru 2008 podpísala ich prevažná väčšina, sa veľké obchodné systémy stali pre dodávateľov potravín „neodmysliteľnou vstupnou bránou“ na ceste ich výrobkov ku konečným spotrebiteľom. Dnes sa na Slovensku predáva cez obchodné reťazce okolo 90% všetkých potravín. Na druhej strane, dodávatelia iného tovaru ako sú potraviny, disponujú významnými alternatívnymi odbytovými kanálmi, pričom obchodné reťazce typu Tesco alebo Hypertnova sú iba doplnkovými odbytiskami. Je to prípad hračiek, športových potrieb, elektrospotrebičov, elektroniky, odevov atď. Dodávatelia uvedených komodít preto nie sú existenčne odkázaní na obchodovanie so spoločnosťami zameranými najmä na veľkodistribúciu potravín a preto ich tieto nemôžu vystaviť takým jednoznačne nevýhodným obchodným podmienkam ako dodávateľov agrokomodít.

Pri konzultáciách s Európskou komisiou uskutočnených pred prijatím zákona č. 172/2008, Z. z., vyslovili jej zástupcovia počudovanie, prečo SR pripravuje zákon uplatňovaný na všetky obchodné vzťahy, keď problémy existujú iba pri potravinách. Táto výčitka zaznela napríklad na rokovaní zástupcov EK s pracovníkmi Stálej Misie SR pri EK, ktoré sa uskutočnilo v Bruseli 27. novembra 2007.

Uplatňovaním obmedzení iba na potraviny v zákone upravujúcom obchodné vzťahy by SR nebola výnimkou, pretože podobne tomu je napríklad i v Írsku a v Českej republike.

Platný Zákon o neprimeraných podmienkach v obchodných vzťahoch primárne predpokladá existenciu ekonomickej závislosti jednej zmluvnej strany na druhej. Dokonca i pri vykonávaní kontroly /§ 5, bod (3), a)/ sú kompetentní pracovníci povinní najprv skúmať, či táto ekonomická závislosť existuje alebo nie. Samotná existencia neprimeraných

podmienok v zmluvách alebo v obchodnej praxi, bez preukázania ekonomickej závislosti jednej zmluvnej strany na druhej, neumožňuje uloženie sankcie.

Takáto dikcia zákona dokonale paralyzuje jeho uplatňovanie. Najmä preto, že chýba exaktná definícia ekonomickej závislosti a jej skúmanie je viac menej vecou subjektívneho zváženia pracovníka kontroly a potom i sudcu. Nový český zákon o mimoriadnej trhovej sile, alebo maďarský zákon o podnikaní v obchode z roku 2005 definuje spoločnosti, u ktorých sa dá hovoriť či už o mimoriadnej trhovej sile alebo o dominantnom postavení, jednoznačne a to výškou obratu. Vo Francúzsku, kde sa predmetná legislatíva už ukázala byť do istej miery účinná, nie je definovaná ani ekonomická sila, ani závislosť a ani nič podobné, ale sa iba tvrdo postihujú iniciátori neprimeraných podmienok bez ohľadu na všetko ostatné.

Vzhľadom na neúprosnú logiku aktuálnych podnikateľských vzťahov pri obchodovaní s potravinami považujeme za najúčinnjšie riešenie inšpirovať sa francúzskym príkladom a postaviť nový zákon výlučne na potieraní neprimeraných podmienok, pretože ich samotná existencia je jasným dôkazom nevyvážených zmluvných vzťahov. Znenie dnes platného zákona umožňuje obchodným reťazcom ľahko sa vyhnúť jeho uplatňovaniu, pretože môžu úplne legitímne vyzvať represívne orgány, aby im dokázali, že dodávatelia sú na nich ekonomicky závislí, čo z dôvodu vyššie uvedeného nie je možné.